

Møteinnkalling

Utvalg: Formannskapet
Møtested: Rådhuset Formannskapssalen
Dato: 21.03.2013
Tidspunkt: 12:30

Forfall med angivelse av forfallsgrunn bes meddelt politisk sekretariat, telefon 75 55 50 12, e-post: pol.sek@bodo.kommune.no så tidlig at varamedlem kan innkalles med rimelig varsel.

Varamedlemmer møter kun etter særskilt innkalling.

Dagsorden

Godkjenning av innkalling og saksliste.

Saksnr	Innhold
PS 13/53	Overdragelse av festerett for hyttetomt gnr. 102/1 festnr. 6
PS 13/54	Voldtekter i Bodø - hva kan kommunen gjøre med saken?
PS 13/55	Vedrørende klage på avslag om fornyet skjenkebevilling til Arena Bodø AS, skjenkested Avenue. Saken ble behandlet unnt. Offentlighet.

Ole-Henrik Hjartøy (H)
ordfører

Linda K. Storjord
formannskapssekretær

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
13/53	Formannskapet	21.03.2013

Overdragelse av festerett for hyttetomt gnr. 102/1 festnr. 6

Forslag til vedtak

Det samtykkes i at festeretten for hyttetomt gnr. 102/1 festnr. 6 overdras fra Inger Reidun Tennes til Siv Olsen Hagen og Sturla Hagen.

Sammendrag

Det tilrås at kommunen som bortfester av eiendommen gnr. 102/1 festnr. 6 samtykker i at festeretten overdras fra Inger Reidun Tennes til Siv Olsen Hagen og Sturla Hagen.

Saksopplysninger

Inger Reidun Tennes inngikk i 1980 avtale med kommunen om feste av hyttetomt på kommunal grunn i regulert hytteområde på Skjågan, Fjell. Tomten er gitt betegnelsen gnr. 102/1 festnr. 6.

Hytteeiendommen har vært lyst ut for salg gjennom megler, og eiendommen er avtalt solgt til Siv Olsen Hagen og Sturla Hagen. I forbindelse med overskjøting av eiendommen tok megler kontakt med Eiendomskontoret for å ordne med samtykke til overdragelse av festeretten fra kommunen som bortfester. Man ble da oppmerksom på at det i festekontrakten står at overdragelse av festeretten skal forelegges formannskapet til godkjenning.

Vurderinger

I henhold til tomtfestelovens bestemmelser kan overdragelse av festerett bare nektes dersom det er saklig grunn til det. Omsøkte overdragelse av festeretten fra Inger Reidun Tennes til Siv Olsen Hagen og Sturla Hagen anses å være uproblematisk, og kommunen som bortfester bør derfor kunne samtykke i overdragelsen.

Konklusjon og anbefaling

Det tilrås at kommunen som bortfester av eiendommen gnr. 102/1 festnr. 6 samtykker i at festeretten overdras fra Inger Reidun Tennes til Siv Olsen Hagen og Sturla Hagen.

Rolf Kåre Jensen
Rådmann

Thor Arne Tobiassen
Eiendomssjef

Saksbehandler: Rolf Arne Åsheim

Trykte vedlegg:

1 Oversiktskart

X 7482000

Y 477000

Y 477500

Tri Valves

Rv 17

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
13/54	Formannskapet	21.03.2013
13/47	Bystyret	21.03.2013

Voldtekter i Bodø - hva kan kommunen gjøre med saken?

Forslag til innstilling

1. Bodø kommune støtter Salten politidistrikt/ Bodø politi i saken vedr. økt bemanning allerede i 2013. Konkret rettes en henvendelse fra Bodø kommune v/ ordføreren til Justisdepartementet i saken, samt at spørsmålet tas opp politisk med partiene på Stortinget.
2. Det tas initiativ til en bredt sammensatt arbeidsgruppe som skal utarbeide tiltak for å unngå voldtekter i Bodø. Foreslåtte tiltak fra gruppen ut over vedtatt budsjett vurderes i forbindelse med budsjett 2014, evt. i årets tertialrapporter.
3. Følgende konkrete tiltak iverksettes (innenfor vedtatt budsjett):
  - a. Bedre belysning – utskifting av pærer og armatur, samt ny/ styrket belysning i utsatte områder
  - b. Beskjæring av busker i utsatte områder.
  - c. I samarbeid med politi og bransjen skaffes oversikt over steder med videoovervåkning i dag. Det vurderes også muligheten for økt videoovervåkning av utsatte steder; eks drosjeholdeplass/ Hundholmen plass.
  - d. Dialog med gårdeiere/ huseiere om å vurdere sine bakgårder ol med hensyn til belysning, avstenging mv
  - e. Det går i en dialog med drosjenæringen for å etablere tiltak rundt drosjeholdeplassen for å hindre bråk og at plassen blir et sted for å finne offer. Slike tiltak kan være køordning for drosjekø, belysning, videoovervåkning mv.
  - f. Buss – etablere en ordning der bussene mellom kl. 22.00 og kl. 06.00 stopper på signal utenom busstopp; for å gjøre veien kortes mulig fra/ til buss.
  - g. I samarbeid med politiet å sørge for mer politi i gatene om natten i helgene (jfr. punkt vedr. Glasshuset)
  - h. Stimulere til økt innsats fra frivillige – Natteravner, Røde kors, bymisjon mfl
  - i. Videreutvikle samarbeidet med skjenkestedene
    - i. I opplæring av skjenkebestyrerne
    - ii. Opplæring av vakter
  - j. Videreutvikle kontroll og tilsyn av skjenkesteder; herunder målretting av kontroller
  - k. Videreutvikle samarbeidet med politi, legevakt, overgrepsmottak mv

- l. Videreutvikle samarbeidet med videregående skoler oa; med fokus på den enkeltes ansvar for å unngå overstadig beruselse, bekledning mv.
  - m. Videreutvikle den opplæring i kulturforståelse som drives av politiet/asylmottakene/flyktningskontoret/ voksenopplæringer overfor «ikke-nordeuropeere»
4. Vurdere tilgjengelighet i Glasshuset. Det legges fram tre alternative forslag:
- a. I kraft av lov om serveringsvirksomhet (serveringsloven) §15 fastsetter kommunen åpningstidene for serveringsstedene. Ut fra de spesielle utfordringene som ligger i Glasshuset fastsettes åpningstiden til Burger King til 06.00 – 24.00 (dvs. stenging 00.00 – 06.00). Dette er i tråd med tilråding fra Politiet.
  - b. Formannskapet slutter seg til enstemmig innstilling fra PNM fra 7.3.2013:
    - i. Bodø bystyre avslutter planprosessen uten at det vedtas endringer i reguleringsplanen for «Del av Storgaten mellom Prod.Schyttes gt. og Torvgata.
    - ii. Bodø bystyre ber administrasjonen samarbeide med næringslivet om å finne løsninger på ordensproblemene i de offentlige delene av Glasshuset.
  - c. Formannskapet slutter seg til det forslaget som i møte 6.3.2013 ble fremsatt og vedtatt oversendt til rådmannen: «Formannskapet i Bodø vedtar å stenge Glasshuset i Bodø fra midnatt hver ukedag, og frem til 07.00 påfølgende dag, med umiddelbar virkning. I første omgang gjøres dette som en forsøksordning fram til 10 april 2013, og tiden fram til da benyttes til en nær dialog med politiet vedr. den videre løsningen».
- Rådmannen anbefaler alternativ b; der alternativ a kan være en del av den løsningen som etableres.
5. Bodø kommune endrer skjenketidene i tråd med politiets anbefaling, til at *skjenkestopp settes til kl. 02.00 for alle alkoholgrupper.*

Sammendrag

Bodø-samfunnet har de siste årene opplevd en rekke såkalte overfallsvoldtekter. I saken vurderes en rekke tiltak på kort og lengre sikt; der både kommune, næringsliv, politi, frivillige oa har en rolle i forhold til å forebygge og hindre at slike tilfeller skjer.

Saksopplysninger

Bakgrunn

Bodø-samfunnet har de siste årene vært rammet av flere overfallsvoldtekter. Begrepet er ikke et offisielt begrep i straffeloven, men benyttes gjerne om voldtekter som skjer i byrommet; ofte der voldtektsoffer og gjerningsmann er ukjente med hverandre. I tillegg skjer det dessverre en rekke voldtekter innendørs i hjem ol; der offer og gjerningsmann ofte kan være familie eller bekjente. Denne saken gjelder imidlertid primært første tilfelle.

De siste to årene viser statistikk fra politiet 4 tilfeller av overfallsvoldtekt i 2011 og 2012; der 2 tilfeller er pådømt, mens 2 enda ikke er oppklart. I tillegg er det i 2013 min. 3 saker, der 2 av disse synes oppklart.

I en rapport fra Kripos er det i perioden 2008 – 2012 en økning på 78% i antall voldtektssaker, men økningen 2011 til 2012 var på 28% i Salten. Og Bodø står for det vesentlige av sakene i Salten. Rapporten viser at det karakteristiske er at overgriperen er mann i aldersgruppen 25 -35 år; og at «ikke nordeuropeere» er i overvekt på «overfalls-voldtekt», mens nordeuropeere er i overvekt på voldtekter i hjemmet.

./ Oslo kommune har utarbeidet en rapport om tiltak mot overfallsvoldtekter.

Vurdering av aktuelle tiltak

Styrking av bemanning i politiet

Salten politidistrikt v/ politimesteren har tatt opp problemet med at Bodø ikke er definert som storby (over 50.000 innbyggere), og dermed ikke får tillegg i bemanningen. Bodø ligger i underkant av 50.000 innbyggere, men har nærmere 54.000 innbyggere dersom pendlere i forsvaret og studenter medregnes. I tillegg har Bodø-samfunnet nå utfordringer som burde tilsi at politiet får denne styrket bemanningen. Bodø kommune sendte en henvendelse vedr. saken før jul i 2012. I politiets orientering til formannskapet 6 mars, samt i politirådet 13 mars ble saken debattert. Bodø kommune v/ ordfører lovte å sende en henvendelse til Justisdepartementet om saken, i tillegg til at en vil anmode om at alle partier følger opp politisk for å påvirke departement og POD til at denne ressursøkningen kan skje allerede i 2013.

Utarbeiding av samlet plan mot voldtekt

Vi registrerer at et slikt arbeid er gjort i bla Oslo og Stavanger i et tverrfaglig samarbeid. Det tas et slikt initiativ for å etablere en slik samarbeidsgruppe som skal se på konkrete tiltak i Bodø.

Mulige konkrete tiltak som kan iverksettes snarest.

Bodø kommune har allerede på gang en rekke tiltak, og nye vurderes. Dette gjelder bla:

- lys; bla vedr. utskifting av lysarmatur, nye leddpærer, belysning av områder som i dag ikke er belyst mv. I dette ligger også en oppfordring til gårdeiere oa om å vurdere belysning, avstenging av bakgårder mv.
- beskjæring av busker mv; særlig i utsatte områder
- vurdering av videoovervåkning; eksisterende og evt. nye områder (der personvern og Datatilsyn må hensyntas).
- Drosjeholdeplassen og Hundholmen plass; som er særlig utsatt for bråk i følge politiet. Tiltak kan være videoovervåking, kørddner for drosjer, belysning mv
- Etablere en ordning der busser kan stoppe for å ta på og sette av passasjerer uavhengig av busstopp etter kl 22.
- Iverksette tiltak vedr. Glasshuset som frigjør mere politi for patruljering i gatene kvelds- og nattetid.
- Samarbeide med frivillige om ordninger som natteravner mv

- Samarbeide enda bedre med skjenkestedene med skjenkingsrutiner (bla når skjenking er i ferd med å avsluttes). Dette gjøres med opplæring av skjenkebestyrerne og vaktene (der vi allerede har et bra samarbeid).
- Videreutvikle kontroll og tilsyn; for å luke ut de som ikke følger bestemmelsene
- Ansvarliggjøring av jentene i forhold til egen beruselse og påkledning. Dette gjøres i dialog med videregående skole og andre møteplasser for ungdom.
- Ansvarliggjøring av guttene i forhold til respekt for jenter
- Videreutvikle opplæring i kulturforståelse som skjer i regi av flyktningkontor og voksenopplæring, for de med annen kulturbakgrunn (ikke-nordeuropeere). Dette vil også gjelde for den opplæring/ kontakt som politiet har med samme tema overfor beboere 7-8 ganger pr. år for bosatte på flyktningmottak. Det er viktig at dette gis en form slik at de «ordentlige» i målgruppen ikke føler seg stigmatisert.

Vurdere tilgjengeligheten i Glasshuset

Politiet har pekt på at Glasshuset er en arena der det:

- ofte er samling av folk/ ungdommer i helg/ nattetid; med påfølgende rus og bråk/ vold
- dette er også primært knyttet til et åpent gatekjøkken/ burger-bar
- er påvist at gjerningsmenn har funnet sine voldtektsoffer
- er vanskelig å splitte opp ungdommen (som politiet mener ellers ville ha samlet seg ved drosjeholdeplassen/ Hundholmen plass; og raskere ville ha splittet opp og dradd hjem).
- må bindes opp store politiresurser (som ellers kunnet vært ute i byen)

Politiet har vært tydelig på at deres primære ønske var at Glasshuset ble stengt nattetid, men har alternativt pekt på at begrensing av åpningstid på gatekjøkken ville ha begrenset attraktiviteten for å være i Glasshuset.

Saken vedr. endret reguleringsplan for Glasshuset er saksbehandlet grundig i sak PS 13/ 10 i PNM 7.3.2013, vedlagt en grundig juridisk vurdering fra advokatfirma.

I forbindelse med politiets orientering til formannskapet 6.3.2013 ble det der oversendt et forslag fra Tom Cato Karlsen (FrP).

Ut fra dette har rådmannen konkludert med å ta inn tre alternative forslag til vedtak i saken, der *rådmannens anbefaling er den samme som til PNM-komiteen (og som der ble enstemmig vedtatt)*. Men i tillegg mener rådmannen at kommunen kan endre serveringstidene for gatekjøkken/ burger-bar i Glasshuset (stenge for servering kl. 00.00 – 06.00).

Endringer i skjenketidene

En oversikt fra politiet viser at Bodø (sammen med Oslo, Stavanger, Tromsø, Drammen, Ålesund og Lillehammer) har skjenking til kl. 03.00. De aller fleste andre bykommunene (12 på størrelse med Bodø) stenger kl. 02.00, mens et par stenger kl. 02.30 og et par stenger kl. 01.30.

Politiet er entydige på at rusproblematikk, og dermed voldsproblematikk (inkl. voldtekter) henger sammen. Og politiet klare anbefaling er at Bodø kommune som et tiltak i den aktuelle sak avgrenser skjenketidene til å stenge alkoholservering kl. 02.00.

Ut fra dette foreslår rådmannen at vi følger tilrådommen og begrenser skjenketidene til kl. 02.00 for Bodø kommune.

Konklusjon og anbefaling

Overfallsvoldtekter har vist seg å være et problem for Bodø-samfunnet; der Bodø nå opplever storby-problemer. Tiltak rundt dette må derfor vurderes på både kort og lengre sikt; der både forebyggende og avskrekkende tiltak vurderes. I saken er drøftet en rekke tiltak som er anbefalt av bla politiet. Det er tiltak som både kommunen direkte har innflytelse over, men også tiltak der andre samfunnsaktører (som politiet, skjenkesteder oa) må agere. Noen tiltak kan iverksettes raskt, og

uten økonomiske kostnader. Mens andre tiltak trenger grundigere bearbeiding (og evt. supplement) fra en tverrfaglig sammensatt arbeidsgruppe.

Rolf Kåre Jensen
Rådmann

Saksbehandler: Rolf Kåre Jensen

Trykte vedlegg:

Rapport tiltak mot overfallsvoldtekter, Oslo kommune

Oslo kommune
Arbeidsgruppen for bekjempelse av overfallsvoldtekter

**SLUTTRAPPORT FRA ARBEIDSGRUPPE SOM HAR VURDERT TILTAK MOT
OVERFALLSVOLDTEKTER**

1. Bakgrunn
  - Mandat
  - Sammensetning av arbeidsgruppa
  - Arbeidet i gruppa
2. Faktadel - om overfallsvoldtekter
3. Iverksatte tiltak for å forebygge overfallsvoldtekter
4. Tiltak som iverksettelse våren 2012
5. Vurdering av fremtidige tiltak
6. Arbeidsgruppas anbefalinger

Oslo den 02.07.2012

Vedlegg: Bystyrets vedtak av 28.09.2011
Mandat for arbeidsgruppen
Statusrapporten fra arbeidsgruppen

1. Bakgrunn

Bakgrunnen for arbeidet er bystyrets vedtak av 28.09.2011 om å sette ned en arbeidsgruppe med representanter fra byutvikling, samferdsel og miljø, politi og utelivsbransjen for å vurdere innsats og tiltak i bekjempelse av voldtekt (vedlegg 1). Oppfølgingen er lagt til Byrådsavdeling for miljø og samferdsel.

Mandat

Arbeidsgruppens mandat er å kartlegge og analysere områder og situasjoner hvor risikoen for voldtekt oppleves spesielt høy, og vurdere mulige tiltak for å redusere risikoen.

Gruppen skal identifisere tiltak som kan iverksettes på kort sikt og utarbeide en konkret tidsplan for gjennomføring av disse. Gruppen skal også identifisere mer langsiktige tiltak, og utvikle tidsplan for det videre arbeidet.

Arbeidsgruppen skal avgi en statusrapport med vekt på kortsiktige tiltak innen utløpet av 2011, og en sluttrapport innen juni 2012.

Fullstendig mandat ligger i vedlegg (2)

Sammensetning av arbeidsgruppen

Eivind Tandberg, leder, Byrådsavdeling for miljø og samferdsel
Marianne Rieber-Mohn, sekretær, Byrådsavdeling for miljø og samferdsel
Helene S. Sevre, Kristin Stormo; Byrådslederens kontor
Christian Marthinsen, Byrådsavdeling for kunnskap og utdanning
Turid Glærum, Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester
Thale Blanck Torkildsen, Byrådsavdeling for kultur og næring
Henriette Waitz, Oslo kommunale legevakt
Reidun Stubbe, Bymiljøetaten
Henning Sletvold, Bymiljøetaten
Vigdis Johansen, Bymiljøetaten
Jon B. Berntsen, Beredskapssetaten
Anders Aurmo, Næringsetaten
Yngvar Hegrenes, Sekretariatet for Levende Oslo
Baba Kankani, Rådet for innvandrersorganisasjoner
Øystein Fjæra, Ruter AS
Ingjerd Sælid Gilhus, NHO Reiseliv
Runar Karlsen, Sikkerhetsbransjen – NHO Service

Arbeidet i gruppa

Arbeidsgruppa hadde sitt oppstartsmøte den 14.11.2011. Dens brede sammensetning og representasjon har vært en klar styrke i arbeidet.

Innledningsvis ble medlemmene i arbeidsgruppa oppfordret til å komme med forslag til tiltak kommunen kunne gjennomføre for å forebygge voldtekt. Det kom også inn forslag fra andre engasjerte mennesker. Totalt kom det inn cirka 60 ulike forslag over et bredt spekter. Arbeidsgruppa har gjennom 2 halvdagsmøter vurdert forslagene.

Arbeidsgruppa vurderte de innkomne forslagene etter gjennomføringsevne og antatt effekt. Forslagene ble deretter systematisert i kortsiktige og langsiktige tiltak etter hvor raskt de kunne

iverksettes. Av kortsiktige forslag som kunne iverksettes umiddelbart var noen av tiltakene av mer varig karakter, mens andre var midlertidige aktiviteter. De kortsiktige forslagene ble iverksatt umiddelbart, en del allerede høsten 2011, resten i løpet av 1. halvår 2012.

Av langsiktige tiltak var også forslag som har budsjettmessige konsekvenser eller kan trenge endringer i lover eller forskrifter.

Gruppen la frem en statusrapport i desember 2011 som presenterte allerede gjennomførte tiltak høsten 2011, forslag til kortsiktige tiltak som kunne iverksettes snarest og forslag til langsiktige tiltak som arbeidsgruppen ønsket å vurdere nærmere. Statusrapporten ligger som vedlegg (3).

Statusrapporten ble oversendt samferdsels- og miljøkomiteen og helse- og sosialkomiteen til orientering.

Forslag til langsiktige tiltak er videre evaluert etter om de fortsatt er relevante, hvilken effekt de kan ha, økonomiske og personellmessige (ressursmessige) konsekvenser og om de krever endringer i lov eller forskrifter. Disse forslagene er presentert i denne sluttrapporten som arbeidsgruppas anbefalinger.

Arbeidsgruppen har gjennomført en befaring på åsteder i Oslo sentrum med Sentrum politistasjon. Politiet har kart over alle overgrepstedene i sentrum. Politiet beskrev de ulike åstedene, typiske kjennetegn for åsted, risikofaktorer og tidspunkt på døgnet for overgrepene. Mange av overgrepene skjedde i mørke områder hvor det ikke var andre til stede. De aller fleste overgrepene i 2011 skjedde innenfor Ring 2. Bildet er noe endret i 2012 ved at flere overgrep også har funnet sted spredt rundt i byen utenfor bykjernen.

Arbeidsgruppen har også arrangert et åpent seminar med foredrag fra sedelighetsavsnittet ved Oslo politikammer, DIXI – ressurscenter for voldtektsutsatte, og Anja Emilie Kruse fra Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. Ca 35 personer deltok fra arbeidsgruppen, bystyrepolitikere, byrådsavdelinger og kommunale etater, interesseorganisasjoner og frivillige organisasjoner.

Arbeidsgruppen har hatt god kontakt med politiet, som raust har delt av sin kunnskap og innsikt i problematikken. De har ved flere anledninger hatt lengre innlegg og informasjonsutveksling på arbeidsgruppas møter. Politiet utarbeider selv en strategi mot grov kriminalitet og voldtekt. Politiet deltar også i ulike samarbeidsfora med kommunen, Legevakten og andre offentlige instanser for å ha en bred tilnærming og aktivitet mot overfallsvoldtekter.

Arbeidsgruppen viser også til Regjeringens handlingsplan mot voldtekt som ble lagt frem 28.06.2012. Viktige innsatsområder i Regjeringens handlingsplan er forebygging, bistand og helsehjelp til ofre, kvalitet i straffesaksbehandlingen i politi- og rettsapparatet, samarbeid og samordning samt kunnskap og kompetanse.

2. Faktadel - om overfallsvoldtekter

Voldtekt er et grovt overgrep som kan gi langvarige fysiske og psykiske skader hos den overgrepssutsatte. Oslo politidistrikt har delt voldtekt inn i fire hovedkategorier: Festrelatert, relasjon, sårbarhet, og overfallsvoldtekter. Fordelingen mellom de ulike typene er vist i fig 1.

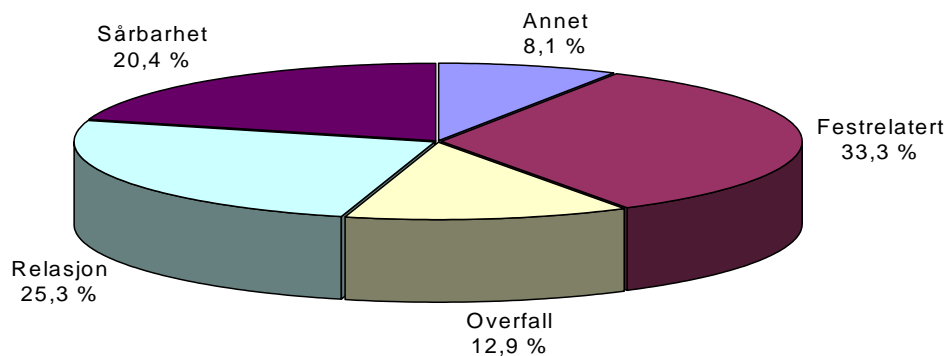

Fig. 1. Fordeling av ulike typer voldtekter: festrelatert, relasjon, sårbarhet og overfall

Overfallsvoldtekter

Det har vært en økning i antall registrerte overfallsvoldtekter/ voldtektsforsøk i Oslo de siste årene. Tall fra Legevaktens overgrepsmottak (fig.2) viser en kraftig økning fra 2008, med en topp på 96 overfallsvoldtekter / voldtektsforsøk i 2011.

Noe av økningen kan forklares av at Overgrepsmottaket fra 2009 formelt overtok ansvaret for Follo, Romerike og Rømskog. Overgrepsmottaket har imidlertid alltid tatt i mot personer som har vært utsatt for overgrep i Oslo selv om de har annen bostedsadresse. Økningen kan neppe forklares av dette alene.

Overgrepsmottaket registrerte også en økning i antall overfall i 2006 og 2007, for deretter å ha et betydelig fall i 2008. Det hadde vært ønskelig å identifisere årsaken til fallet, men forklaringene er sannsynligvis sammensatt. Det kan ikke utelukkes å ha sammenheng med at flere overgripere, deiblant serieovergripere, ble pågrepet i den aktuelle periode og de påfølgende år. Andre forklaringer er også mulig.

Figur2 . viser overfall registrert på Overgrepsmottaket fordelt i antall per år. Kategori alle inkluderer Follo, Romerike og Rømskog f.o.m. 2009.

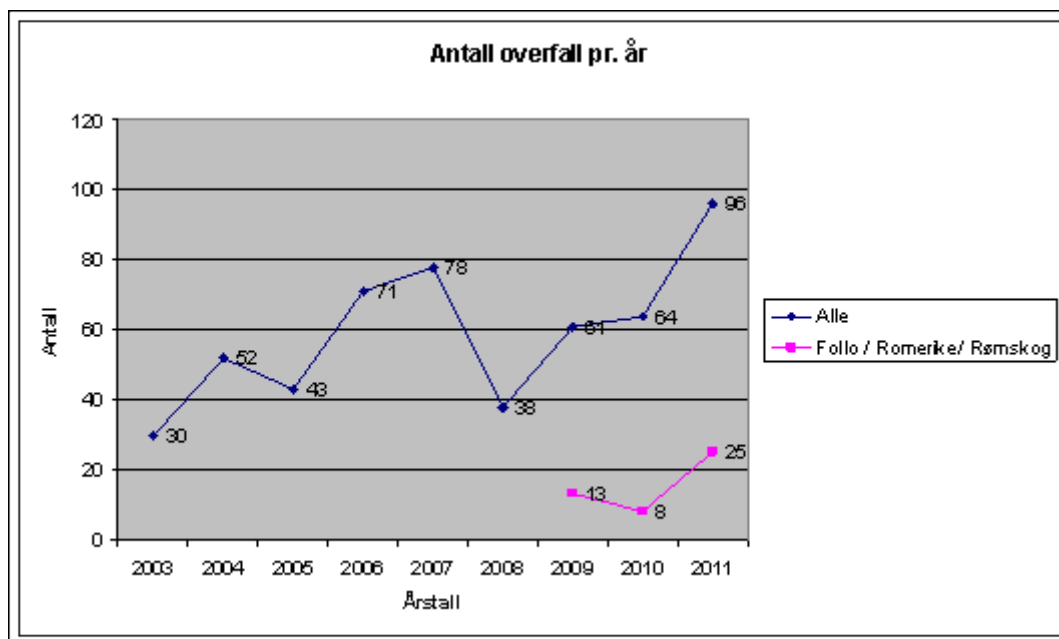

Fig.2. Kilde: Overgrepsmottaket, legevakten

Politiets statistikk over anmeldte overfallsvoldtekter viser færre overgrep enn Legevaktens statistikk, da mange ikke vil anmelde forholdet. Mens Legevakten registrerte 96 overfallsvoldtekter i 2011, mottok politiet 55 anmeldelser samme året. Tallene er ikke automatisk sammenlignbare da Legevakten også behandler personer bosatt i Follo, Romerike og Rømskog. Imidlertid blir saken anmeldt i Oslo om overgrepet har skjedd i Oslo, noe som er tilfelle i flere av sakene fra Akershus. En kan således fastholde at flere av personene som kontakter Legevakten etter overfallsvoldtekt / voldtektforsøk ikke anmelder. Når det gjelder andre typer voldtekter, som for eksempel festrelaterte voldtekter, er anmeldelsesprosenten enda lavere.

For 2011 melder politiet om 55 overfallsvoldtekter, derav 22 forsøk – en økning på 104 % fra året før. De aller fleste overfallsvoldtekter skjer innenfor Ring 2 og begås natt til lørdag og natt til søndag.

For 2012 melder politiet at det pr. 28.3.12 er anmeldt 11 overfallsvoldtekter, derav 3 forsøk. For samme periode i 2011 var det anmeldt seks tilfeller. Ser en på fellestrekk for overfallsvoldtektene i 2012 har det vært en større geografisk spredning og flere av overfallsvoldtektene har skjedd utenfor Ring 2.

Politiets statistikk viser at ved kjent gjerningsmann har 61 % norsk statsborgerskap, av disse har 38 % norsk landbakgrunn og 14 % europeisk landbakgrunn. Videre at 67 % av gjerningsmennene har 11 eller flere kriminelle forhold bak seg.

Rapporter fra politiet viser at blant overfallsvoldtekter er 66 % av de overgrepsutsatte påvirket av rus, i hovedsak alkohol, mens 17 % av overgriperne er påvirket av rusmidler, i hovedsak narkotika.

3. Iverksatte tiltak for å forebygge overfallsvoldtekter

Arbeidsgruppa identifiserte en rekke områder hvor kommunen kunne iverksette tiltak for å forebygge overfallsvoldtekter allerede høsten 2011. Dette gjaldt særlig tiltak for å skape synlighet og tilstedeværelse i byen.

Synligheten ble styrket gjennom bedre belysning og beskjæring av vegetasjon. Tilstedeværelsen i det offentlige rom ble styrket ved at Bymiljøetaten satte inn ekstra mannskap natt til lørdag og natt til søndag, politiet endret sine vaktlister til å ha flere patruljerende ute i helgenettene, Uteseksjonen intensiverte sitt oppsøkende arbeid, NHO bidro med vaktlag og det ble stor tilstrømming av frivillige til Natteravnene. Legevakten styrket sin bemanning ved overgrepsmottaket for å ta hånd om overgrepssatte. Ruter satte inn ekstra nattbusser og ambulerende vakter ved holdeplassene for å få folk trygt hjem om natten. Alle tiltak ble iverksatt i samarbeid med politiet

I 2010 og 2011 er skolehelsetjenesten i videregående skoler styrket med økt bemanning og bedre tilgjengelighet.

Iverksatte tiltak høsten 2011:

- Bedre belysning – utskifting av pærer og armatur
- Beskjæring av busker
- Økt tilstedeværelse i det offentlige rom
- Ruter - ambulerende vakter ved holdeplassene
- Synlige trafikkbetjener har patruljert i gatene
- Mer politi i gatene om natten i helgene
- Økt innsats fra frivillige – Natteravnere, Røde Kors, NHO med mer
- Ytterligere målstyring av skjenkekontroller som har ført til flere inndragninger
- Styrket bemanning på Legevaktens overgrepsmottak
- Flere nattbusser

4. Tiltak som iverksettes våren 2012

I statusrapporten ble en rekke kortsiktige tiltak identifisert og anbefalt iverksatt snarest. Ansvar for gjennomføring av tiltakene ble fordelt på de respektive byrådsavdelinger og underliggende etater.

Tiltak som iverksettes i 2012:

- Trafikkbetjener/ Bybetjener bidrar til økt tilstedeværelse i byrommene på kveld/ natt i helgene.
- Ordningen med eksternt innleide byvakter videreføres
- Ytterligere bedring av belysning, bl.a. ny belysning langs Akerselva
- Videreutvikle kontrollen av salgs- og skjenkesteder, herunder ytterligere målretting av kontroller.
- Videreføre en styrket bemanning ved Overgrepsmottaket på Legevakten
- Ruter viderefører ambulerende patruljering ved nattbussene
- Politiet har hatt flere folk ute om natten i helgene 1. halvår 2012.

5. Vurdering av fremtidige tiltak

I statusrapporten er det beskrevet en rekke tiltak som etter arbeidsgruppas syn måtte vurderes videre. Disse tiltakene er derfor vurdert etter om de fortsatt er relevante, hvilken effekt de kan ha, økonomiske og personellmessige (ressursmessige) konsekvenser og om de krever endringer i lov eller forskrifter.

Dette arbeidet bør etter arbeidsgruppas syn videreføres i en risiko- og sårbarhetsanalyse for å avdekke forhold som gir grunnlag for ytterligere adekvate, målrettede og hensiktsmessige tiltak.

Trygghet

Det er utført en rekke forbedringer når det gjelder belysning i Oslo. Mørke områder skaper utrygghet og øker muligheten for overfall og annen kriminalitet. God belysning gir oversikt og skaper trygghet. Arbeidsgruppa anbefaler at dette arbeidet videreføres.

Arbeidsgruppa ønsker å vise til det arbeidet som er igangsatt av Bymiljøetaten med å utvikle anbefalte ferdselsårer. Dette er traséer med god belysning og tilstedeværelse av uniformert personell for å bidra til både økt synlighet og økt tilstedeværelse. Anbefalte ferdselsårer er et ledd i å forebygge overgrep. Det vil gi økt trygghet og vil være et bidrag til at byens brukere kommer trygt hjem, men er ingen garanti for at ting ikke kan skje. Arbeidsgruppa mener dette er et godt tiltak som bør videreføres.

Video-overvåking av sentrale områder kan være en hjelp i oppklaring av forbrytelser. Det kan også virke forebyggende på kriminalitet ved at noen ser deg. Kameraovervåking i Ruters busser har ført til mindre uro. På den annen side kan kjennskapen til video-overvåking skape en falsk trygghet for de som er ute. Skal video-overvåking ha effekt må det etter arbeidsgruppas syn være koblet opp mot kontinuerlig overvåking på skjermer. Dette vil være svært ressurskrevende. I tillegg har bruk av video-overvåking kompliserte personvernrettslige problemstillinger knyttet til seg. Arbeidsgruppa vil derfor ikke prioritere ytterligere utbygging av video-overvåking.

Arbeidsgruppa anbefaler at natt-tilbudet på kollektivtransporten styrkes, slik at det ikke blir for stor opphopning på holdeplassene med dertil hørende uro. Ruters ambulerende patruljering på stoppestedene mener arbeidsgruppa er positiv. Det har vært en sterk økning av etterspørselen etter natt-tilbudet. En årsak kan være at Ruters billetter ble gjort gyldig på nattbussene, i stedet for en egen natt-takst. Hvis økningen hos Ruters natt-tilbud fører til redusert etterspørsel etter pirat-taxi er dette en positiv utvikling.

Flere politifolk som patruljerer i gatene nattestid er kriminalitetsforebyggende og trygghetsskapende. Politiet har fått til økt bemanning nattestid i helgene ved å justere turnusen og benytte mer overtid. Arbeidsgruppa vil oppfordre politiet til å fortsette med økt bemanning nattestid.

Tilstedeværelse i det offentlige rom

At det er mennesker i byrommene om kvelden og natten styrker den sosiale kontrollen og reduserer muligheten for overfallsvoldtekter. Politiet kan ikke være over alt - det er også behov for både kommunal innsats, Oslovakter og frivillige som Natteravnere etc.

Bymiljøetaten har benyttet trafikkbetjener for økt tilstedeværelse, og er i ferd med å opprette bybetjent-stillinger til å utføre denne ordningen permanent i en Bypatrolje. Organisering av Bypatroljen innebærer at dagens turnus for trafikk- og miljøbetjener justeres. Bybetjentenes oppgaver knyttes til trygghetsskapende tilstedeværelse innenfor de anbefalte ferdselsårene som skal opprettes i samarbeid med Politiet. Anbefalte ferdselsårer innebærer gater / steder som Politiet ønsker at byens brukere skal benytte hjem fra byen. I tillegg administrerer Bymiljøetaten pr. i dag en ordning med innleide Oslo-vakter som et supplement til egne ansatte.

Samarbeid

Noen av tiltakene arbeidsgruppen foreslår går over flere sektorer. Det er avdekket behov for samarbeid på tvers av sektorene.

Styrket samarbeid mellom politi og legevakt. Overgrepsmottaket på Legevakten mottar vesentlig flere voldtektsutsatte enn det politiet mottar gjennom anmeldelser. Grundige analyser av overgrepsmottakets saker og tettere informasjonsutveksling med politiet kan være en hjelp for politiet i oppklaring av voldtektsaker. Taushetsplikten er overordnet og et styrket samarbeid på analysesiden skal ikke medføre at Legevakten utleverer taushetsbelagt informasjon.

Når det gjelder tilstedeværelse i det offentlige rom er det behov for å videreføre samarbeidet mellom politiet og Bymiljøetaten, utekontakter, uteseksjonen, vektere, Ruters ambulerende vakter, Natteravnere og andre frivillige. Dette samarbeidet er nødvendig for å sørge for at patruljeringen blir målrettet i tid og sted ut i fra kunnskapsbaserte analyser om forekomst, risikosoner og risikotidspunkt. Tilstedeværelse om kvelden og natten har vært koordinert ved at politiet hver fredag har samlet representanter for Bymiljøetaten, uteseksjonen, Natteravnene, vektere og andre frivillige for en planlegging og samordning av aktivitet og fordeling av ruter og områder hvor patruljeringen skal finne sted.

Kommunen har satt i gang et toårig prosjekt på et avgrenset geografisk område i Oslo. SALUTT – sammen lager vi utelivet tryggere. Prosjektets mandat er: ”Gjennom proaktiv tilnærming mot et begrenset antall utesteder, redusere og forebygge overskjenking, skjenking til mindreårige, vold og ordensforstyrrelser i Oslo.” Prosjektet går ut på både å ha en positiv dialog med utelivsbransjen, opplæring av bransjen samt økt kontroll og tilsyn. Prosjektet er et samarbeid mellom Oslo kommune, politiet og utelivsbransjen.

Arbeidsgruppa anbefaler at samarbeidet mellom politiet, skjenkekontrollen og vekterselskaper for utveksling av informasjon videreføres. Dørvakter utgjør en stor og viktig gruppe som kan bidra. Vekterselskaper kan være viktige observasjons- og lytteposter for politiet. Politiets kunnskap om utelivet er en informasjonskilde for målretting av skjenkekontroller.

Prosjektet SaLTo - Sammen Lager vi et Trygt Oslo - er et samarbeidsprosjekt mellom kommunen og politiet. Hensikten er å utarbeide forebyggende tiltak mot rus og kriminalitet. SaLTos fokusområde er utvidet til også å gjelde voldtekt og seksuelle overgrep. Statusrapportens forslag om utvidelse av SaLTo er derved ivaretatt.

Etter innspill fra innvandrersamfunnene foreslår arbeidsgruppa et samarbeid med ulike innvandrersamfunn og trossamfunn for å informere om det norske samfunn og norske normer og regler, for eksempel i asylmottak, på norskopplæring og på arenaer hvor en når ut til mange med annen etnisk bakgrunn som ikke er integrert i det norske samfunn.

Forslaget om å etablere en permanent utrykningsgruppe, der medlemmer fra en rekke ulike kommunale etater og politiet rykker ut ved en overfallsvoldtekt er etter arbeidsgruppas syn lite aktuelt. Politiet er opptatt av at å sikre et åsted raskt etter en forbrytelse uten at utenforstående forstyrrer eller setter spor. Legevakten og politiet opplever at samarbeidet er bra. Dette gjelder også politiets samarbeid med Bymiljøetaten som har ansvaret for det offentlige rom. Gjennom politiets åstedsgransking og påfølgende analyser, og deres samarbeid med Legevakten og Bymiljøetaten mener arbeidsgruppa at dette er ivarettatt.

Helse

Overgrepsmottaket på Legevakten har behov for styrket bemanning slik at dokumenter til politiet kan ferdigstilles til rett tid og ikke blir et forsinkende ledd i politiets etterforskning. Med økende antall henvendelser vil Legevakten også trenge ressurser til fortsatt å gi et godt akutt og oppfølgende tilbud til overgrepsutsatte.

Etter arbeidsgruppas vurdering vil det være positivt å styrke bemanningen på Overgrepsmottaket slik at pasientene får rask behandling og oppfølging. Etter arbeidsgruppas vurdering kan kapasiteten på oppfølgingsprogrammet økes og slik bidra til at Legevakten også kan være en kunnskapskilde til politiet i deres etterforskning.

Holdningsarbeid

Helsesøstre i skolehelsetjenesten er nøkkelpersoner for å forebygge og fange opp tidlig overgrep. Helsesøstre opplever av mange elever som et lavterskelmøte med hjelpeapparatet. Helsesøstre har også mulighet for å iverksette tiltak i samarbeid med skolene og barnevernet. Sammen med skolene kan helsesøstre bearbeide holdninger og bidra til bevissthet på egne grenser og respekt for andre. Dette er særlig viktig for å forebygge festrelatert voldtekt. Skolehelsetjenesten i videregående skoler er styrket.

Arbeidsgruppa vil anbefale en ytterligere styrking av skolehelsetjenesten ved barne- og ungdomsskolene og de videregående skoler for å sikre god kapasitet og ressurser til forebyggende arbeid.

Det er satt i gang et opplæringsprogram vår og høst 2012 og i 2013 for ansatte på fritidsklubber, oppsøkende virksomhet, skolehelsetjeneste, barnevern, skolehelsetjeneste, sosialrådgivere/rådgivere på skolene. Målsettingen er at ansatte som arbeider direkte mot ungdom skal få kompetanse i forebygging av prostitusjon og overgrep, herunder voldtekt. Dette er etter arbeidsgruppas syn et godt tiltak som ble beskrevet i statusrapporten.

Opplæring - Skolens rolle

Skolen er en sentral arena for forebyggende arbeid, og temaer knyttet til seksuell grensesetting mv. blir belyst i flere av de tiltakene som gjennomføres i skolen i dag. Kompetansemålene i læreplanene i fagene naturfag, samfunnsfag og religion, livssyn og etikk (RLE), omhandler temaer knyttet til unges seksualitet, normer, rus, ungdomskultur og kroppskultur m.v.

Byrådsavdeling for kunnskap og utdanning og Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester har avholdt et møte med representanter fra Helseetaten, Pro Senteret, Utdanningsetaten og Rusmiddelsetaten for å gjennomgå eksisterende holdningsskapende tiltak og informasjonstiltak rettet mot ungdom. Gjennomgangen viste at det arbeides med aktuelle tiltak overfor ungdom og ansatte som jobber med ungdom i regi av flere aktører og på flere arenaer.

Sex og samfunn – senter for ung seksualitet gjennomfører på oppdrag fra Utdanningsetaten et obligatorisk program for elever på 10. trinn i Oslo-skolen. Programmet omhandler blant annet seksuell grensesetting, og skal bidra til at ungdom får økt kunnskap, selvtillit og styrke til å ta egne valg. Sex og samfunn gir også et tilbud til elever i videregående skole. I tillegg har Oslo politidistrikts utadrettede virksomhet de senere år gjennomført skolebesøk på VG3 for å snakke med årets russ. Temaer som blir berørt er straffbare forhold vedrørende russens aktiviteter og konsekvenser av overtredelser under rus.

Arbeidsgruppa anbefaler at det foretas en gjennomgang av ovennevnte tiltak for å vurdere om tiltakene er treffsikre og om de i tilstrekkelig grad dekker inn temaer som seksuelle overgrep, grensekrenkende adferd, hva som er straffbart og hvordan rus påvirker evne til å ta kloke valg.

Alkohol. Håndhevelse av skjenkebestemmelsene

Bystyret vedtok Alkoholpolitisk handlingsplan for Oslo kommune i 2009, og en presisering av handlingsplanen og åpningstidsforskriften i februar 2012. Disse dokumentene er styrende for alkoholpolitikken de neste fire år. Et av hovedmålene er at Oslo skal være en trygg hovedstad. Hovedvekten legges på at salgs- og skjenkesteder med en historikk på alkoholsalg til mindreårige, overskjenking og voldsepisoder møtes med raskere sanksjoner og hyppigere kontroller.

Utover alkoholforskriftens minimumskrav på én kontroll per sted pr. år, målrettes de lovpålagte kontrollene. For byrådet er det ikke et mål i seg selv å ha flest mulig kontroller, men at kontrollene skal søke å avdekke lovbrudd. Kontrollene skal også i seg selv fungere preventivt og skjerpende på bevillingshaver. Målrettede kontroller har allerede ført til en økning av inndragninger.

I statusrapporten ble det vist til at 67 % av de overgrepsutsatte var påvirket av rus og i hovedsak alkohol. Arbeidsgruppa ønsket derfor å finne frem til tiltak for å redusere overskjenking. Med bystyrets behandling av skjenkepolitikken 2011-2012 anser arbeidsgruppa at denne intensjonen er ivaretatt.

Utelivsbransjen

Politiet rapporterer at enkelte overfallsvoldtekter har sitt utspring i utelivet. Det kan være gjerningsmenn som velger ut offeret på utestedet eller når de kommer ut av utestedet, for så å følge etter dem.

Arbeidsgruppa vil anbefale at utelivsbransjen informeres om enkle tiltak de kan iverksette for å bidra til å forebygge overfallsvoldtekter. Dette kan være betydningen av opplyste inngangspartier for å skape synlighet, begrense mørke områder i og rett utenfor utestedet, og risikoen ved toaletter som ligger avsides eller ubeskyttet.

Informasjon

Statusrapporten beskriver en rekke informasjonstiltak som bør samordnes og koordineres. Dette er tiltak som å opprette en egen nettside med informasjon om voldtekt, om Overgrepsmottaket på Legevakten, hvordan få kontakt med politiet og øvrige hjelpeapparat etc. Videre foreslås det å utarbeide kampanjemateriell med forebyggende budskap som: - ”Ikke gå alene hjem”, og ”Vær varsom”-plakater til bruk på toalettene på utestedet og på nattbussen. Det foreslås også å utarbeide ”byvettregler/ gatevettregler” i samarbeid med politiet, Disse er etter modell av fjellvettreglene og kan være gode rettesnorer for en trygg kveld på byen.

Arbeidsgruppa anbefaler at det opprettes en egen informasjonsgruppe som kan samordne disse tiltakene. Informasjonsgruppa bør bestå av deltakere fra ulike berørte etater. Byrådsavdeling for miljø og samferdsel vil utarbeide et forslag til hvordan dette kan gjøres.

De ulike informasjonstiltakene vil etter arbeidsgruppas syn gi innbyggerne kjennskap til hvordan de kan få en mest mulig trygg opplevelse i Oslo gjennom informasjon om anbefalte ferdselsårer, risikofaktorer og god atferd. Forslaget om trygghetsindeks etter modell fra København kan ses i lys av dette. Københavns trygghetsindeks har som mål å informere om trygge ruter og trygg adferd for de som er ute på byen.

Andre forslag fra statusrapporten som arbeidsgruppen har vurdert, men ikke vil anbefale

- *Sørge for transport hjem for personer som ikke kan ta vare på seg selv*

Etter arbeidsgruppas syn vil dette forslaget stille en del krav til organisering og i tillegg være svært kostnadskrevenende. Forslaget kan også virke ansvarsfraskrivende for de det gjelder, noe som etter gruppas syn er uheldig. En hver har i utgangspunktet ansvar for å ta vare på seg selv.

- *Føre tett kontroll med drosjesjåførenes godkjenningpapirer*

Etter arbeidsgruppas syn er dette lite relevant for kommunens arbeid med å forebygge overfallsvoldtekter.

- *Styrke PPT – Pedagogisk - Psykologisk Tjeneste - for tidlig innsats*

Arbeidsgruppen mener dette tiltaket er lite treffsikkert og i liten grad aktuelt i denne sammenheng. Arbeidsgruppa vil heller peke på tiltak som styrking av helsesøstrene og helsetjenesten, og opplæring av voksne som jobber med ungdom.

6. Arbeidsgruppas anbefalinger

Tiltak som arbeidsgruppen anbefaler iverksatt

6.1 Tiltak med antatt middels til god effekt som kan gjennomføres innen vedtatt budsjett

- Opprette anbefalte ferdselsårer for gående med god belysning og hvor det er ekstra tilstedeværelse av uniformert personell.
- Styrke informasjon, opplysning og kunnskap i skolen – seksuelle overgrep tas inn i undervisningen.
- Opplæring om forebyggende arbeid til ansatte på fritidsklubber, skolehelsetjeneste, helsestasjon for ungdom og utekontakter
- Større fokus på seksuelle overgrep i den årlige undervisningen av russen
- Informere utelivsbransjen om enkle tiltak de kan iverksette for å bidra til å forebygge overfallsvoldtekter.
- Videreføre samarbeidet mellom politiet, Bymiljøetatens bybetjenter og Ruters ambulerende vaktjeneste for målrettet innsats
- Utarbeide en risiko- og sårbarhetsanalyse for å avdekke forhold som gir grunnlag for ytterligere adekvate, målrettede og hensiktsmessige tiltak.

6.2 Tiltak med antatt middels til god effekt som krever mindre tilleggsbevilgning

- Arrangere tverrfaglig/tverretatlig fagkonferanse årlig for større grupper for å holde fokus på temaet

- Gjennom samarbeid med ulike innvandrersorganisasjoner og trossamfunn informere om det norske samfunn og norske normer og regler (for eksempel i asylmottak, norskopplæring)
- Styrke bemanningen på Legevaktens overgrepsmottak
- Grundige analyser av overgrepsmottakets saker og tettere informasjonsutveksling med politiet

6.3 Tiltak med antatt middels til god effekt som krever tilleggsbevilgning

- Styrke natt-tilbudet for kollektivtransporten gjennom økt bevilgning
- Styrke skolehelsetjenesten for å sikre god kapasitet og ressurser til forebyggende arbeid.

6.4 Tiltak arbeidsgruppen anbefaler som ligger utenfor kommunens ansvarsområde

- Be politiet vurdere å justere turnusen slik at flere arbeider i helgene
- Be politiet vurdere å styrke etterforskningskapasiteten

Tiltak som arbeidsgruppen anbefaler iverksatt

6.1 Tiltak med antatt middels til god effekt som kan gjennomføres innen vedtatt budsjett	Ansvarlig	Medvirkende
Opprette anbefalte ferdselsårer for gående med god belysning og hvor det er ekstra tilstedeværelse av uniformert personell.	BYM	
Styrke informasjon, opplysning og kunnskap i skolen – seksuelle overgrep tas inn i undervisningen.	KOU	EST
Opplæring om forebyggende arbeid til ansatte på fritidsklubber, skolehelsetjeneste, helsestasjon for ungdom og utekontakter	EST	
Større fokus på seksuelle overgrep i den årlige undervisningen av russene	KOU	EST
Informere utelivsbransjen om enkle tiltak de kan iverksette for å bidra til å forebygge overfallsvoldtekter.	Info/MOS	KON
Videreføre samarbeidet mellom politiet, Bymiljøetatens bybetjenter og Ruters ambulerende vaktjeneste for målrettet innsats	Politiet	BYM, Ruter
Utarbeide risiko- og sårbarhetsanalyse for å avdekke forhold som gir grunnlag for ytterligere adekvate, målrettede og hensiktsmessige tiltak.	MOS	
6.2 Tiltak med antatt middels til god effekt som krever mindre tilleggsbevilgning		
Arrangere tverrfaglig/tverretatlig fagkonferanse årlig for større grupper for å holde fokus på temaet		

Gjennom samarbeid med ulike innvandrersorganisasjoner og trossamfunn informere om det norske samfunn og norske normer og regler (for eksempel i asylmottak, norskopplæring)	KON	EST/KOU/ Rådet for invandrere- org.
Styrke bemanningen på Legevaktens overgrepsmottak	EST	
Grundige analyser av overgrepsmottakets saker og tettere informasjonsutveksling med politiet	Helse- etaten	Politiet
6.3 Tiltak med antatt middels til god effekt som krever tilleggsbevilgning		
Styrke natt-tilbudet for kollektivtransporten gjennom økt bevilgning	MOS/FIN	Ruter
Styrke skolehelsetjenesten for å sikre god kapasitet og ressurser til forebyggende arbeid	EST	
6.4 Tiltak arbeidsgruppen anbefaler som ligger utenfor kommunens ansvarsområde		
Be politiet vurdere å justere turnusen slik at flere arbeider i helgene	Politiet	
Be politiet vurdere å styrke etterforskningskapasiteten	Politiet	